SEHL BİN HANÎF (HUNEYF) (radıyallahü anh)

Hicretten önce İslâmiyeti ilk kabûl eden Medineli Sahâbîlerden biri. Nesebi (silsilesi) Sehl bin Hanif bin Vâhib İbn'l-Ukeym bin Sa'lebe bin Hars bin Mecde'a bin Amr bin Hubeys bin Avf bin Amr bin Avf bin Mâlik bin Evs'dir. Künyesi Ebû Sa'd veya Ebû Abdullah'dır. Babasının ismi Hanîf, annesinin ismi ve doğum târihi kesin olarak bilinmemektedir.

Hazreti Sehl bin Hanif, Peygamber efendimizin (aleyhisselâm) Akabe bîatlarından ikincisine katılan Medineli müslümanların arasında idi. İslâm dînini kabûl edip îmân ettikten sonra; İslâmiyetin Medine'de yayılması için canla başla çalıştı. Müslümanlar Medine'ye göç ettiklerinde, Peygamberimiz (aleyhisselâm) Medine'deki mü'minlerle yeni göç edenleri birbirleriyle kardeş yapmıştı. İşte Hazreti Sehl, Hazreti Ali (radıyallahü anh) ile kardeş olmuştu.

Hazreti Sehl, tam bir İslâm kahramanı idi. Çok güzel ata biner ve ok atardı. Onu gören herkes beğenir, saygı duyardı. Atına bindiği zaman gidişi, duruşu, bütün herkesin dikkatini çekerdi. Peygamberimiz (aleyhisselâm) ise, Sehl'in (radıyallahü anh), bu halini güzel bulur ve beğenirdi.

Sehl (radıyallahü anh), Peygamberimizin (aleyhisselâm) bütün gazâlarına katılmıştı. Bedir gazâsına iştirâk ederek "Eshâb-ı Bedir" sıfatını kazanmıştı. Uhud gazâsına katılarak çok büyük yararlılıklar göstermişti. Peygamberimizi (aleyhisselâm) çok severdi. Onun uğrunda her şeyini feda ederdi. Uhud gazâsında bir ara müslümanlar geri çekilir, dağılır gibi oldular. Bu sırada hiçbir şey düşünmeyen, sadece Peygamberimizi (aleyhisselâm) düşünen Sehl bin Huneyf (radıyallahü anh), parçalanıp ölünceye kadar, O'nu (aleyhisselâm) korumaya canla başla çalıştı. Bu aşk ve heyecanla vücudunda birçok ok yarası bulunmasına rağmen, savaşa devam ediyordu. Savaşın en şiddetli anında Peygamberimizi (aleyhisselâm) bularak etrâfındaki müşriklere karşı ok atmaya başladı. Hatta müşriklerin dikkatlerini dağıtmak ve kendi üzerine çekmek için gür sesi ile ortaya çıkarak müşriklere: "Sehl-i nişan alınız. Oklarınızı ona atınız. Belki onu bu yüzden daha kolay vurursunuz" diyerek elinde bulunan oklar bitinceye kadar onlarla savaştı. Bu haliyle O'nu gören Peygamberimiz (aleyhisselâm) de: "Sehl'e ok yetiştiriniz. Çünkü o, Sehl'dir, rahat, iyi ok atar." buyurmakta idi. Ve o gün Sehl (radıyallahü anh) müşriklerden birçoğunu öldürdü.

Sehl bin Hanîf (radıyallahü anh), çok gayretli idi. Peygamberimizin (aleyhisselâm) yanından hiç ayrılmazdı. Devamlı O'nun hizmetlerinde bulunmayı bir şeref sayar, bütün savaşlara katılırdı. Hendek gazâsı hazırlıklarında ve hendek kazmada hiç durmadan akıllara durgunluk veren gayretle çalıştı. Bu gazâda müşriklere çok ok atmış, Peygamberimizin (aleyhisselâm) sevgisini daha çok kazanmıştı. Hendek

savaşından hemen sonra Benî Kureyza gazâsına katılarak onların üzerlerine yürüdü. Burada da büyük kahramanalılar gösterdi. Daha sonra hicretin altıncı yılında yapılan Hayber gazâsına katıldı.

Hicretin sekizinci yılında yapılan Mekke fethine katılarak, hemen bunun ardından Hüneyn gazâsına iştirâk etmiştir. Burada bütün kuvvetiyle düşmanlarla savaşmıştır. Sehl bin Hanîf in (radıyallahü anh) bu üstün gayreti ile ilgili olarak hakkında Allahü teâlâ tarafından bir âyet bile gönderilmiştir. Şöyle ki:

Hicretin dokuzuncu yılında, Peygamberimiz (aleyhisselâm) Tebük savaşı hazırlığına başlayınca, bütün Eshâbı (r.anhüm) yardıma çağırdı. Peygamberimizin teşviklerinin sonunda bilhassa zengin olanları çok miktarda yardım ettiler. Bu hâli gören Sehl bir Hanîf (radıyallahü anh) çok duygulandı. Fakîr olduğu ve Peygamberimizin bu yardım davetine katılamadığı için çok üzüldü. Hemen eve gidip çocuklarının ihtiyâçları için ayırmış olduğu iki ölçek hurmayı getirerek Peygamberimize (aleyhisselâm) teslim etti ve "Ey Allahü teâlânın Resûlü! Bundan başka evde hiçbir yiyecek şeyimiz yoktur. Bu benim ve kızımın yardımlarıdır. Kabûl buyurunuz ve bize bereketle duâ edin" diye yalvardı. Peygamberimiz (aleyhisselâm), Hazreti Sehl bin Hanîfin getirdiği hurmaları bizzat kendi mübârek elleriyle diğer hurmaların üzerine koyup bereketle duâ etti.

Bu hali gören, İslâmiyeti kalben kabûl etmeyen münâfıklar; "Allahü teâlânın Sehl bin Hanîfin iki ölçek hurmasına ihtiyâcı yoktur!" diyerek onun bu istek ve arzusunu ayıplayarak kınamışlardı. Hatta Sehl bin Hanîf (radıyallahü anh)'ın Allahü teâlâya ve Peygamberimize (aleyhisselâm) karşı olan samimi duygu içerisindeki davranışını, hafife alarak Medine şehrinin sokaklarında alay konusu ettiler. Sokakta O'nu gördükleri zaman ona güldüler. Münâfıkların bu davranışları üzerine; Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîm'in Tevbe sûresinin yetmiş dokuzuncu âyet-i kerîmesini indirdi:

"Sadaka husûsunda bağışlarda bulunan mü'minlerle bir türlü, gücünün yettiğinden başkasını bulamayan fakirlerle başka türlü eğlenenler yok mu? Allahü teâlâ onları maskaraya çevirmiştir. Onlar için pek acıklı bir azâb vardır." Allahü teâlâ bu âyet-i kerîme ile Sehl bin Hanîfin samimi hareketini övdü. Münâfıkları ise susturdu.

Sehl bin Hanîf (radıyallahü anh), Peygamberimizin (aleyhisselâm) Veda Haccı'nda bulundu. Peygamberimiz (aleyhisselâm) vefât ettiklerinde Medine-i Münevvere'de bulunuyordu. Hazreti Ebû Bekir (radıyallahü anh) devrinde mürtedlerle (İslâm dîninden dönenlerle) ve Allahü teâlânın emri olan zekâtı vermemek isteyenlerle yapılan savaşlarda büyük hizmetlerde bulundu. Her türlü hareket, davranış ve güzel ahlâkıyla başkalarına örnek oldu. Bu güzel ahlâk ve davranışlarını gören ve bilen Hazreti Ömer, O'nun Suriye, Irak ve İran seferlerine katılmasını, orduya rehberlik yapmasını istedi. Bu seferlere de katılan Sehl bin Hanîf (radıyallahü anh), bir çok hizmetler vererek müslümanlara örnek oldu.

Hazreti Osman (radıyallahü anh) zamanında hiçbir devlet görevinde bulunmadı. Kûfe şehrine gelerek ömrünün sonuna kadar burada kendi halinde İslâmiyete hizmet etti.

Halife Hazreti Ali de, Sehl bin Hanîf'i Kûfe emirliğine, Basra vâliliğine tayin ederek hizmetlerinden çok faydalandı. Daha sonra Hazreti Ali, O'nu Fars vilayetinin genel vâliliğine tayin etti. Burada da ahlâk ve fazîleti ile İslâmiyete çok hizmetleri oldu. Kûfe'de 38 (m. 659)'da vefât etti. Cenâze namazı ise Hazreti Ali tarafından kılınarak oraya defn edildi. Sehl bin Hanîf (radıyallahü anh), Peygamberimiz (aleyhisselâm)'den ve Sahabenin büyüklerinden hadîs-i şerîf rivâyetinde bulunmuştur. Tabiîn hadîs âlimlerinin arasında, kendisinden rivâyetde bulunan pek çok hadîs râvisi vardır. Hazreti Sehl bin Hanîfin, Peygamberimiz'den (aleyhisselâm), bizzat rivâyet ettiği hadîs-i şerîflerde;

"Ey Ebû Bekir! Namazda bulunursan öne geç ve nâsa (insanlara) namaz kıldır."

"Kim evinden çıkar ve Kubâ mescidine gelir ve orada namaz kılarsa, Umre yapmış gibi sevâb alır."

"Bir kimsenin yanında bir mü'mine hakaret edilse, o kimse de muktedir olduğu halde ona yardım etmezse, Allahü teâlâ, kıyâmet günü onu, onların gözü önünde zelîl eder."

"Kim, Allah yolunda cihad eden bir kimseye yardım ederse veya sıkışmış vaziyetteki borçlunun borcunu üzerine alırsa veya kölenin hürriyetine kavuşması için yardım ederse, Allahü teâlâ gölgesinden başka bir gölgenin bulunmadığı günde Arş'ın gölgesi altında bulundurur." Buyurulmaktadır.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) El-İsâbe cild-2, sh. 87

2) Tehzîb-üt-tehzîb cild-4, sh. 254

3) Tabakât-ü İbn-i Sa'd cild-6, sh. 15

4) Müsned-i Ahmed bin Hanbel cild-3, sh. 485

5) El-İstiâb cild-2, sh. 92

6) Eshâb-ı Kirâm sh. 390